

Силабус дисципліни

Соціальна інклюзія

Ступінь вищої освіти – магістр
Освітньо-професійна програма «Психологія перемовин та медіація»

Рік навчання: 1, Семестр: 2

Кількість кредитів: 5 Мова викладання: українська

Керівник

ПІП к.п.н., доц. **Шафранський Володимир Васильович**
доцент кафедри психології та соціальної роботи

Контактна інформація V_Shafran@ukr.net, +380984476425

Опис дисципліни

«Соціальна інклюзія» в сучасному українському освітньому просторі набуває особливої ваги з огляду на те, що інтегрування осіб з особливими потребами в соціокультурне й загальноосвітнє середовище є сьогодні надзвичайно актуальним. Недостатня розробленість цієї педагогічної проблеми, збільшення кількості дітей з порушеннями психофізичного розвитку, котрі не мають змоги отримувати психолого-педагогічну підтримку та корекційно-реабілітаційну допомогу, недостатній рівень культури та освіченості педагогів та батьків, брак елементарної матеріальної бази, низький фінансовий стан сімей, незадовільне навчально-методичне забезпечення (навчальні програми, посібники, підручники, методичні вказівки тощо) зумовлюють процеси переосмислення суспільством ставлення до осіб з особливими потребами.

На сучасному етапі ідея соціальної інклюзії набуває змістовного значення і перетворюється на важливу проблему сучасних науково-педагогічних досліджень. Вона поєднує в собі поняття комплексності, предметності, системності та визначається науковцями і фахівцями-практиками як модель організації процесу спеціальної освіти в умовах загальноосвітньої школи.

Структура дисципліни

№	Тема	Результати навчання	Завдання
1	Теоретико-методологічні та нормативно-правові засади соціал. інклюзії.	Знати основні поняття, мету і предмет курсу. Науковий характер соціальної інклюзії та її основні завдання. Концептуальні підходи соціальної інклюзії. Поняттєво-термінологічні визначення; ключові позиції соціальної інклюзії; духовно-моральний вимір інклюзивної освіти.	Тести, питання
2	Становлення і розвиток соціальної інклюзії.	Знати сутність зарубіжний досвід розвитку інклюзивної освіти; Історичні аспекти розвитку інклюзивної освіти в Україні; Нормативно-правове забезпечення в Україні освіти осіб з особливими потребами; сучасний стан розвитку інклюзивної освіти в Україні.	Тести, питання
3	Інклюзія як напрямок освітнього реформування	Знати поняття соціалізацію особистості в умовах інклюзивної освіти; інститути соціалізації. Сучасні інноваційні освітні технології в інклюзивній освіті. Вміти аналізувати особливості діяльності фахівців в інклюзивному середовищі.	Питання, задачі

4	Умови організа-ції інклюзивної освіти та їх вплив на корекцію психофізичного розвитку.	Знати сутність впровадження соціальної інклюзивної освіти. Вміти аналізувати сучасні шляхи впровадження інклюзивної освіти у вітчизняній системі освіти. Створення в загальноосвітньому навчальному закладі адаптованого корекційно-розвивального середовища, що забезпечує повноцінне включення та особистісну самореалізацію з психофізичними порушеннями..	Питання, задачі
5	Особливості організації корекційно-розвивального середовища, його зміст, структура і роль у формуванні особистості, які потребують корекції психофізичного розвитку.	Знати суть понять освітнє, корекційне та інклюзивне середовище. Роль корекційно-розвивального середовища у формуванні особистості, які потребують корекції психофізичного розвитку. Зміст, структура і роль корекційно-розвивального середовища у формуванні особистості з порушеннями психофізичного розвитку. Аналізувати основні компоненти інклюзивного середовища: безбар'єрне фізичне і психічне середовище, нормативно-правове, фінансове та програмно-методичне забезпечення освітнього процесу; спеціальні умови навчання і виховання, які необхідні для повноцінного фізичного, психічного, естетичного та соціального розвитку, організаційні, кадрові та культурно-інформаційні ресурси навчально-виховного закладу, його науково-дослідницький і духовно-моральний потенціал; моніторингово-консультативний та корекційно-розвивальний компоненти.	Питання, тести
6	. Роль особистості у інклюзивному процесі..	Знати поняття Партнерство між особистістю і навчальним закладом як необхідна передумова успішної інклюзії. Права особистістю. Комунікація з особистістю, налагодження стосунків. Погляди на освіту. Приклади справжньої та змістовної праці з особистістю.	Тести, питання
7	Корекційно-розвивальна робота як складова соціальної інклюзії.	Знати зміст корекційно-розвивальна робота та її значення при навчанні особистості з особливим потребами. Співробітництво з колегами: викладачами, психологами, адміністрацією навчального закладу, асистентами вихователів та ін. Розуміння роботи та ролі інших фахівців в динамічній системі. Комунікація з іншими фахівцями та командний підхід до навчання особистості з особливими освітніми потребами.	Тести, питання
8	Оцінювання навчальних досягнень особистості із особливостями психофізичного розвитку.	Знати професійне співробітництво як одна з основних умов ефективного інклюзивного навчання і виховання особистості з психофізичним и порушеннями. Науково-методичне забезпечення інклюзивної освіти в практиці роботи. Професійна готовність педагогів до інклюзивної освіти. Професійне співробітництво як сучасна тенденція організації освітнього процесу. Психолого-педагогічні особливості професійного співробітництва. Організація професійного співробітництва в інклюзивних групах. Організація діяльності міждисциплінарної команди фахівців. Специфіка співробітництва різних фахівців в інклюзивному середовищі. Місце викладача у структурі професійного співробітництва .	Питання, задачі
9	Корекційно-педагогічний супровід особистості з порушеннями психофізичного розвитку в умовах інклюзивного процесу.	Знати Значення корекційно-педагогічного супроводу особистості, які мають особливі потреби, в інклюзивних закладах. Завдання і зміст корекційно-педагогічного супроводу в умовах інклюзивного навчання. Алгоритм діяльності. Створення сприятливого навчально-розвивального інклюзивного середовища. Володіти навичками корекційно-педагогічної діяльності педагога в освітньому просторі	Тести, питання

10	Цілі та завдання психокорекційних заходів.	Знати основні етапи психокорекційного впливу на особистість: діагностичний, корекційний, оціночний, прогностичний. Оцінювання за допомогою пртфоліо. Проблеми готовності особистостей з особливими освітніми потребами. Формування контрольно-оцінювальної діяльності.	Питання, задачі

Літературні джерела

1. Гоулман Д. Емоційний інтелект. Харків : Vivat, 2018. 512 с.
2. Ільчук Л. І. Розвиток системи інтегрованих соціальних послуг в умовах децентралізації (на прикладі об'єднаних територіальних громад). *Соціально-трудова відносина: теорія та практика*. 2018. No 1. С. 114–121.
3. Фурман А. В., Підгурська М. В. Історія соціальної роботи: підручник. Київ : ВЦ «Академія», 2018. 160 с.
4. Класифікатор професій із змінами, затвердженими наказом Міністерства економічного розвитку і торгівлі України від 15 лютого 2019 року No 259. URL: https://hrliga.com/index.php?module=norm_base&op=view&id=433
5. Колупаєва А. А. Методологічні та стратегічні виміри освіти дітей з особливими потребами у контексті освітнього реформування. *Особлива дитина: навчання і виховання*. 2018. No1(85). С. 7.
6. Мюллер М. Якщо ви пережили психотравмуючу подію. Львів: Видавництво Українського католицького університету: Свічадо, 2017. 120 с.
7. Навчально-методичний посібник «Організаційно-методичний супровід дитини з особливими освітніми потребами в умовах ДНЗ» / Компанець Н.М., Луценко І.В., Коваль Л.В. Київ : Видавнича група «Атопол», 2018. 100 с.
8. Нова українська школа: поради для вчителя / за заг. ред. Н.М. Бібік. Київ : Літера ЛТД, 2018. 160 с
9. Розвиток інклюзивного освітнього середовища в Запорізькій області: науково-методичний аспект : моногр. / упор. Т. Є. Гура; ред. Т. Я. Озерова. Запоріжжя : Статус, 2018. 328 с.
10. Таранченко О. М. Ефективні технології викладання в інклюзивній школі. *Початкова школа*. 2017. No5. С. 50–54.
11. Таранченко О. М. Соціальне інтегрування: ключовий концепт інклюзії. *Особлива дитина: навчання і виховання*. 2017. No3(83). С. 7–15.
12. Федоренко О. Ф. Інклюзивне навчання: оцінювання досягнень учнів з особливими освітніми потребами. *Особлива дитина: навчання і виховання*. 2018. No2.
13. Федоренко О. Ф. Універсальний дизайн в сфері освіти: організації діяльності з опанування програми для всіх дітей. *Особлива дитина: навчання і виховання*. 2018. No1(85). С.37.
14. Juvonen, J., Lessard, L.M., Rastogi, R., Schacter, H.L., & Smith, D.S. 2019. Promoting social inclusion in educational settings: Challenges and opportunities. *Educational Psychologist*, 54, 250-270. doi: 10.1080/00461520.2019.1655645
15. Tichá, R., Abery, B., Johnstone, C., Poghosyan, A., & Hunt, P. (Eds.) (2018). *Inclusive Education Strategies: A Textbook*. Minneapolis, MN, USA: University of Minnesota; Yerevan, Armenia: UNICEF Armenia & Armenian State Pedagogical University.

Інтернет-ресурси

18. Деякі питання використання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на надання державної підтримки особам з особливими освітніми потребами у 2018 р.: Постанова Кабінету Міністрів України від 21.02.2018 No88 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/deyaki-pitannya-vikoristannya-subvenciyi-z-derzhavnogo-byudzhetu-miscevim-byudzhetam-na-nadannya-derzhavnoyi-pidtrimki-osobam-z-osoblivimi-osvitnimi-potrebami-u-2018-roci>
19. Деякі питання створення ресурсних центрів підтримки інклюзивної освіти та інклюзивно-ресурсних центрів: Постанова Кабінету Міністрів України від 22.08.2018 No617 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/617-2018-%D0%BF>
20. Мірошникова А. Сім прийомів, які допоможуть вчителю інклюзивного класу [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://osvitoria.media/experience/sim-pryjomiv-yaki-dopomozhut-vchytelyu-inklyuzyvnogo-klasu>
21. Федорович І. Розумне пристосування. Від теорії до практики / І. Федорович. – Київ, 2017 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://library.fes.de/pdf-files/bueros/ukraine/13736.pdf>

22. Положення про директорат інклюзивної та позашкільної освіти // Наказ Міністерства освіти і науки України від 11.09.2017 №265-а [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://mon.gov.ua/ua/ministerstvo/pro-ministerstvo/direktorati/direktorat-inklyuzivnoyi-ta-pozashkilnoyi-osviti>

Політика оцінювання

- **Політика щодо дедлайнів та перескладання:** Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (-20 балів). Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
- **Політика щодо академічної доброчесності:** Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування (наприклад, програма Kahoot).
- **Політика щодо відвідування:** Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються бали. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу.

Оцінювання

Диференційований залік виставляється автоматично на останньому практичному/семінарському занятті за результатами трьох попередніх модульних форм контролю. У випадку негативної оцінки чи відсутності студента на будь-якому модульному занятті залік не може бути зарахованим.

Остаточна оцінка за курс розраховується наступним чином:

Заліковий модуль 1	Заліковий модуль 2	Заліковий модуль 3 (підсумкова оцінка за КПІЗ)
30%	40%	30%
1. Усне опитування під час занять (5 тем по 5 балів = 25 балів). 2. Письмова робота 75 балів	1. Усне опитування під час занять (5 тем по 5 балів = 25 балів). 2. Письмова робота 75 балів	1. Написання КПІЗ, яке включає: написання реферату, оформлення роботи згідно вимог = 60 балів 2. Захист КПІЗ = 30 балів 3. Оцінка за тренінг = 10 балів

Шкала оцінювання студентів:

ECTS	Бали	Зміст
A	90-100	відмінно
B	85-89	добре
C	75-84	добре
D	65-74	задовільно
E	60-64	достатньо
FX	35-59	незадовільно з можливістю повторного складання
F	1-34	незадовільно з обов'язковим повторним курсом